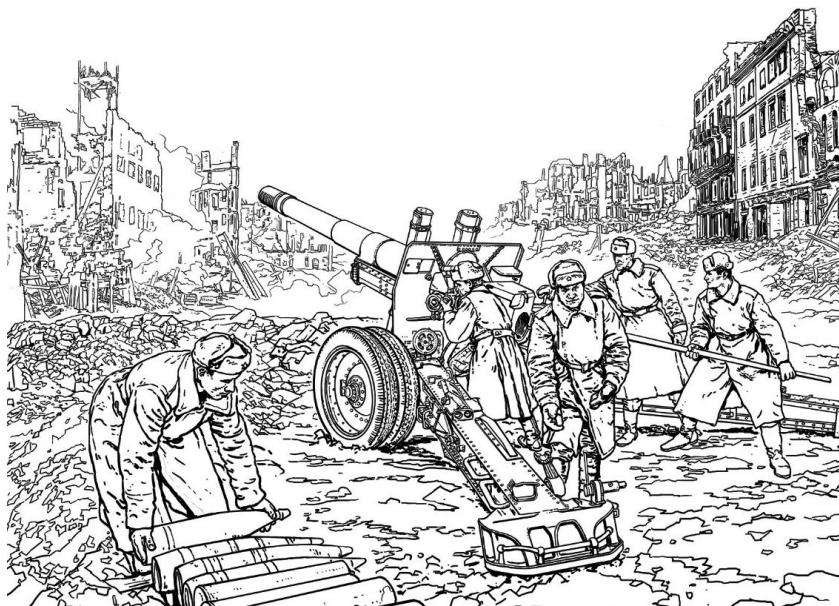


ОТБРАНАТА НА МОСКВА

ПЪРВОТО ПОРАЖЕНИЕ
НА ХИТЛЕР



ОТБРАНАТА НА МОСКВА ПЪРВОТО ПОРАЖЕНИЕ НА ХИТЛЕР

Автор: Михаил Жданов

Превод: Цветан Бакърджиев

Издателство „Паритет“, София

256 стр.

Адолф Хитлер разглежда Москва като една от главните военни и политически цели на операция „Барбароса“. Първоначалният план за блицкриг предвижда превземането на Москва още в първите три-четири месеца от войната. Въпреки това, тези планове са осуетени от съветските войници.

Това е завладяващ разказ за дните, в които целият свят, затаил дъх, очаква изхода от битката: ще успее ли Хитлер да превземе Москва? Драматизмът на първите сражения, трудните решения, които командирите и военачалниците трябва да вземат, трите месеца безмилостни боеве. Историата разказва за това как неумели и страхливи ръководители едва не предават града на врага. По време на сражението немските войски претърпяват първото си поражение. В резултат на контранастъплението те са отблъснати на 100-250 км. Приложените илюстрации пресъздават още по-пълно картината на военните действия.

**За поръчки на книги от сайта
www.paritetbf.com – 20% отстъпка.**

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978-619-153-609-2

СЪДЪРЖАНИЕ

ВОЕННИ ОПЕРАЦИИ НА ИЗТОЧТИЯ ФРОНТ	5
Картите са раздадени на играчите.....	5
Немските войски пресичат границата на СССР	16
По думите на генерал Шмунд.....	22
КАК ЧЕРВЕНАТА АРМИЯ ЗАЩИТАВА МОСКВА	45
Операция „Тайфун“ изненадва Ставката	45
Съдбата на град Юхнов	54
Сталин търси Жуков за помощ.....	63
Вождът призовава: „Влез в народното опълчение!“ ..	76
Вермахтът настъпва срещу Москва	88
МОСКОВЧАНИ В ЗАЩИТА НА ГРАДА.....	105
Как Сталин едва не избяга от Москва.....	105
„Денят на позора“	110
„Московската паника“ през октомври 1941 година	121
Москва да се вдигне във въздуха!.....	128
Бягството е единствената възможност	135
Напрежението нараства, атмосферата е плашеща...	150
Храната не достига, опашките са огромни	166
Всяка нощ в Москва е тежка.....	175
Всеки прозорец е огнева точка, всеки гражданин – войник.....	189

РУСКОТО КОНТРАНАСТЪПЛЕНИЕ.....	207
Октомври е най-страшният месец.....	207
Германия не може да победи.....	210
Силният натиск на руснаците.....	213
Отчаянието на Хитлер.....	224
Какво се случва всъщност?.....	231
 Приложение 1	
Основни дати на отбраната на Москва.....	243
 Приложение 2	
Отбранителните боеве край Москва.....	248

ВОЕННИ ОПЕРАЦИИ НА ИЗТОЧТИЯ ФРОНТ



Картите са раздадени на играчите

Хитлер винаги е ненавиждал Русия и е имал намерение да я унищожи. Но през 1939 г., както свидетелстват документите на Третия райх, нито от военна, нито от икономическа, нито от външнополитическа гледна точка Германия не е готова за война със Съветския съюз! Стълкновението с Германия би завършило с победа на Червената армия. А и Хитлер не би се решил на голяма война със СССР, имайки в тила си враждебната Франция. Докато през лятото на 1941 г. в Европа няма да останат противници на Хитлер и Вермахтът ще укрепне.

Сталин помага на Хитлер да ликвидира Полша, която е буфер между двете страни, а после му позволява да унищожи френската армия, отвличаща Вермахта на запад. Неспособността на Сталин да оценява правилно външнополитическата ситуация струва на Русия десетки милиони жертви. Сближаването с нацистка Германия не е ситуативно, продиктувано от тогавашната политическа необходимост, а се основава на фундаменталните представи на съветския военен и политически естаблишмънт, който презира Полша и ненавижда Запада, но вижда в нацистка Германия подходящ партньор.

На 1 септември 1939 г. Хитлер напада Полша. Изпълнявайки своите задължения, Франция и Англия обявяват война на Германия. Започва Втората световна война. Ге-

нералният секретар на Изпълкома на Коминтерна, българинът Георги Димитров, на 5 септември моли Сталин за среща, за да си изясни каква трябва да бъде позицията на комунистическите партии. На 7 септември Сталин го приема. В разговора между двамата Сталин нарича Полша фашистка държава: „Унищожаването ѝ в днешните условия би означавало една буржоазна фашистка държава по-малко! Какво, няма ще е лошо, ако в резултат на разгрома на Полша ние разпространим социалистическата система върху нови територии и население?“

Указанието на Сталин е оформено във вид на директива на секретариата на Изпълкома на Коминтерна до всички компартии: „Международният пролетариат в никакъв случай не може да защитава фашистка Полша“.

Москва и Берлин правят съвместно изявление относно започналата световна война. Сталин диктува следния текст: „Англия и Франция носят отговорност за продължаването на войната. Ако тя продължи, Германия и СССР ще поддържат контакт и ще се консултират взаимно за необходимите мерки за постигане на мир“. Немското военно командване получава съгласието на Москва за зареждане с гориво на подводниците и бойните кораби на военноморския флот на Германия в съветските бази. Комунистическите партии получават нареждане от Москва да прекратят антифашистката пропаганда. Секретариатът на Изпълкома на Коминтерна констатира: „Англия и Франция станаха агресори – те разпалиха войната срещу Германия и се стараят да разширят военния фронт, за да превърнат започнатата от тях война в антисъветска война“.

На европейските комунистически партии е наредено да си сътрудничат с немските окупационни власти. Сталин и главата на съветското правителство Молотов скъсват дипломатическите отношения с правителствата на окупирани европейски страни в изгнание. И признават марионетните правителства, създадени от немците в окупира-

ните страни. Това е признание и фактическо одобрение на всички завоевания на Хитлер.

Немската военна икономика съществува за сметка на импортните доставки. Самата Германия има в излишък единствено въглища. Но през 1939 г. Третият райх фактически банкрутира. Дефицитът на платежния баланс се покрива с помощта на печатната машина. Обемът на хартиените пари преди войната се увеличава двойно. Ръководството на имперската банка съобщава на Хитлер, че златните и валутни резерви на Райха вече не съществуват. Няма валута – няма покупки, нужни на Вермахта. А икономическият потенциал на враговете на нацистката държава вече надвишава възможностите на Германия.

През есента на 1939 г. бойните възможности на Вермахта и състоянието на военната икономика на Германия позволяват да бъде водена само кратка война с по-слаб противник – Полша. Новите танкове и автоматичното оръжие постъпват във Вермахта с голямо закъснение. Боеприпасите са достатъчни само за няколко седмици. Генералите се чудят как да действат, ако Франция веднага нанесе удар на запад. Влизането във войната на западните държави и СССР заплашва Германия с катастрофа. Ето защо Хитлер се решава да нападне Полша едва след получаване на съгласието на Сталин за поделяне на страната и подкрепа на Германия. Как би могъл да воюва Хитлер без съветските доставки на стратегически важни суровини и продоволствие? Полската кампания изкарва наяве сериозни недостатъци на Вермахта и военната промишленост, за които знаят малцина. Авиацията е изчерпала резерва си от бомби и не е готова за продължаване на военните действия. Лъсва и недостатъчната подготвеност на пехотните подразделения.

Проблеми възникват и с танковите части. За по-малко от месец една четвърт от бойните машини са или повредени в битките, или излизат от строя. Леките танкове Т-I и Т-II изобщо не стават за съвременната война и трябва да



Адольф Хитлер 1937 г.

бъдат заменени. Но именно в този критичен за Германия период между октомври 1939 и октомври 1940 г. производството на танкове намалява наполовина. Хитлер, който не е забравил Първата световна война, се тревожи най-много от недостига на боеприпаси.

През 1939 г. масовото прехвърляне на войски най-напред на изток (към полската граница), а после на запад се оказва непосилно за транспортната система. Железните пътища не се справят с потребностите на Вермахта. Имперските железници не са получили и половината от необходимото им количество стомана, за да поддържат линиите в работещо състояние. Прекратяването на пътническите превози не е спасение – и десетки хиляди вагони и платформи остават неподвижни.

Немската икономика зависи напълно от въглищата. Но въглищните залежи са в западните и източните крайгранични райони – в Рур и Силезия. Транспортирането на въглищата до промишлените райони изсяжда една трета от възможностите на немските железници. От декември 1939 г. миньорите не могат да изпращат добитите въглища до потребителите.

Главнокомандващият на сухопътните войски Вернер фон Браухич и началникът на Генералния щаб Франц Галдер искат сериозна отсрочка за подготовка на войната на Запад: необходимо е да се попълни техническият парк и арсеналите, да се подготвят още един милион наборници. Хитлер не иска да чака, но е принуден да се съгласи. Операцията срещу Франция е пренасрочена за май 1940 г. Така че за Вермахта е непосилно да воюва с Червената армия през есента на 1939 г.

Германия се оказва в икономическа изолация. Влизането на Франция и Англия във войната я отрязва от външните доставки. Импортът на най-важните суровини – нефт, желязна руда, мед – пада до кризисно ниско ниво. Икономиката, зависеща изцяло от вносни доставки, е на границата на пъ-

лен срив. Единственото спасение за немската военна икономика е икономическо съглашение с Москва.

През септември 1939 г. британското правителство информира СССР за въвеждането на морска блокада срещу Германия и намерението за задържане на съдовете, които превозват товари, усилващи немския военен потенциал. Англичаните основателно смятат, че морската блокада ще бъде чувствителен удар за нацистите. Но Хитлер успокоява своите генерали: „Няма защо да се боим от британската блокада. Изтокът ще ни достави зърно, животни, въглища, олово, цинк“.

Фюрерът се оказва прав.

Във вестник „Известия“ излиза статия „Война в морето“, която съдържа обещание въпреки войната нацистка Германия да бъде снабдявана със суровини. Отговорът на съветското правителство на британската нота е съставен от изключително твърди изрази. Немците остават доволни. Министърът на пропагандата Йозеф Гьобелс нарежда да се съобщи за съветската позиция на първите страници на всички вестници.

На 7 януари 1940 г. Молотов многозначително заявява на немския посланик в Москва: „Ние даваме на Германия суровини, които за нас не са излишни, а го правим за сметка на орязване на нуждите на отбраната и стопанския план.“

През 1940 г. повече от половината съветски експорт отива в Германия. Хитлер получава от Сталин общо над осемстотин хиляди тона нефт, милион и половина тона зърно, както и мед, никел, олово, молибден, волфрам и кобалт – стратегически важни материали за военната промишленост на Германия, без които тя е обречена. В нито една друга страна нацистите не биха могли да купят всичко това.

Някои видове суровини, нужни на немската военна промишленост, Съветският съюз специално купува от други страни и доставя на Германия. Това са на първо място

редки метали и каучук, без които моторизираните части на Вермахта биха спрели след няколко седмици.

На 6 март 1941 г. посланик Шуленбург предава на Молотов молбата на Берлин да бъдат ускорени доставките на каучук и редица цветни метали. Молотов обещава да помогне. А на 10 март съобщава на посланика, че обещанието ще бъде изпълнено. До нападението на Съветския съюз остават два месеца и половина.

Също толкова жизненоважни за Германия са и доставките на съветско продоволствие. Почти една трета от населението работи в селското стопанство, но страната не може да се изхранва. Германия започва Втората световна война, разполагайки с по-малко от девет милиона тона зърно. След една година война остава един милион тона. Военните победи през 1940 г. не намаляват зависимостта на Германия от Съветския съюз. Немците искат да бъдат удвоени доставките на зърно, които вече са достигнали един милион тона за година. И получават съгласие – Сталин и Молотов провеждат политика на умиротворяване на Хитлер и правят сериозни отстъпки в търговско-икономическите дела. Те заявяват готовност да посегнат на стратегическия си зърнен резерв, за да удовлетворят молбата на Германия.

През пролетта на 1941 г. немците се оплакват, че цената на пшеницата и ръжта за тях е непоносимо висока. Москва сваля цената с една четвърт.

На 3 юни 1941 г. със строго секретно решение политбюро разрешава от „специалните резерви“ допълнително да бъдат изпратени в Германия хиляди тонове стратегически суровини, необходими на военната промишленост – мед, никел, олово, молибден и волфрам.

Военно-икономическият потенциал на Германия не ѝ позволява да воюва с целия свят.

Херман Гьоринг (военен и политически деец на Третия райх, ръководител на военновъздушните сили на Райха – Luftwaffe, единствен носител на ранга райхсмаршал) казва

на своите подчинени в Министерството на авиацията, че за победа му е нужен въздушен флот от двадесет и една хиляди самолета. Реално максимумът, с който разполага Луфтвафе, са пет хиляди самолета (през декември 1944 г.).

През 1940 г. Съединените щати произвеждат шест хиляди самолета, от тях две хиляди получава Англия. През 1941 г. американците пускат повече от деветнадесет хиляди самолета, от които пет хиляди са пратени в Англия. През 1942 г. произвеждат четиридесет и осем хиляди машини, от които Англия получава над седем хиляди. През април 1945 г. Червената армия има седемнадесет хиляди самолета.

За страна като Германия пускането на двадесет и една хиляди самолета е непостижима цел. Германия няма такива средства и такова количество гориво. Авиационните заводи получават с една трета по-малко алуминий от нужното и едва половината от необходимата им мед. За да продължи производството на бомбардировачите „Юнкерс-88“, се налага да бъде пожертван по-старият модел – пикиращият бомбардировач „Юнкерс-87“, въпреки че машината се представя добре в Испания (Junkers Ju 88 е боен самолет от Германия от периода на Втората световна война, един от основните и най-важни самолети на Луфтвафе. Разработен в средата на 30-те години на XX в. като скоростен бомбардировач, той е многократно модифициран и използван като бомбардировач, тежък изстребител, щурмови самолет, торпедоносец, разузнавателен самолет и др.). Междувременно пилотите признават „Юнкерс-88“ за неудачен – поради ниска скорост и слабо въоръжение. По време на битка в един от рапортите до немското командване се казва: „Екипажите се боят не от врага, те се боят да летят на Ю-88“.

През 1940-1941 г. в Германия се наблюдава стагнация на военното производство и катастрофално намаляване на производителността на труда. През 1940 г., когато Германия харчи за оръжие шест милиарда долара, а Великобритания



Маршал Анри Филип Петен посреща Адолф Хитлер в Монтуар-сюр-ле-Лоар на 24 октомври 1940 г.

само три и половина милиарда, британската промишленост произвежда дванадесет пъти повече бронирани автомобили, повече бойни кораби, танкове и артилерийски оръдия.

Обостря се проблемът с горивото. Германия импортира нефт – основно от Румъния. Освен това немските заводи произвеждат синтетичен бензин: четири милиона тона през 1940 г., шест и половина милиона тона (това е максимумът) през 1943 г. Тези количества не задоволяват потребностите на Вермахта.

В края на май 1941 г. генерал Адолф фон Шел докладва на командването, че Вермахтът ще бъде принуден да се откаже от моторите поради недостиг на гориво. Страда подготовката на военните летци.

Шофьорите във Вермахта сядат на кормилото, след като са изминали едва петнадесет километра, тоест това са неопитни новаци. През ноември 1941 г. спира работата в завода на компания „Опел“, в който се произвеждат ками-

они за Вермахта: не е останала нито капка бензин, за да могат камионите да напуснат цеха.

Германия окупира голяма част от Западна Европа, но това не решава проблемите ѝ. Помощта на САЩ дава възможност на Англия да оцелее и да продължи борбата. Хитлер решава, че ако не сложи ръка на ресурсите на Съветския съюз, няма да спечели световната война. Репутацията на Червената армия след сталинските репресии и неуспешната финландска война е такава, че Хитлер не се съмнява в бързата си и лесна победа.

На 27 юни в Москва се връща спешно британският посланик Стафърд Крипс, с когото съвсем доскоро съветските ръководители не желаят дори да разговарят. С него пристигат военна и икономическа делегация – в съветската столица ги очакват с нетърпение.

Англичаните, които до вчера са били главни врагове и предмет на присмех в Кремъл, се превръщат в главни съюзници. Посланик Крипс е приет от Сталин, води се разговор за доставка на военна техника и снаряжение, необходими на Червената армия.

На 3 юли 1941 г., обръщайки се към страната, Сталин произнася думи, немислими до този момент: „В тази освободителна война ние няма да бъдем сами. В тази велика война ние ще имаме верни съюзници в лицето на народите на Европа и Америка“.

На 12 юли в Москва е подписано „Съглашение за съвместни действия на Правителството на Съветския съюз и Правителството на Негово Величество в Обединеното Кралство във войната срещу Германия“.

Възстановени са дипломатическите отношения с Белгия, Норвегия и Полша, акредитиран е посланик при техните правителства, намиращи се в изгнание. На 18 юли е подписано съглашение с правителството на окупираната и разчленена от немците Чехословакия за взаимопомощ в борбата срещу хитлеристка Германия. На 26 септември



Немското нахлуване в Полша.

Москва признава генерал Шарл дьо Гол, главата на Френския национален комитет, представител на „Сражаваща се Франция“ (казионно политическо движение на френската емиграция във Великобритания по време на Втората световна война. Тя е в опозиция на колаборационистката и антисемитска Вишистка Франция).

Съединените щати още не са в състояние на война с Германия, но президентът Франклин Делано Рузвелт също казва, че ще помогне на Съветска Русия, която е станала жертва на агресия. На 29 юли в кабинета на Сталин влиза Хари Хопинс, личният представител на президента Рузвелт.

На 1 октомври в Москва завършва конференцията на представителите на СССР, САЩ и Великобритания. Подписан е секретен протокол за доставяне на Съветския съюз на въоръжение, техника и други материали, както и на пшеница.